

katsauksia

Unesco-seminaari liennytyshenkisenä

Kansainvälinen viestintäpoliittinen kiistely UNESCO:ssa on lientymässä. Lähivuosina UNESCO keskittyy ideologisen taistelun sijasta uuden kansainvälisen tiedotusjärjestyksen perustan rakentamiseen ennen kaikkea viestinnän kansainvälisen kehitysohjelman IPDC:n puitteissa. Näin arvioitiin UNESCO:n viestintäpoliittista roolia alkaneella vuosikymmenellä Suomen UNESCO-toimikunnan järjestämässä seminaarissa Helsingissä 19.4.1982. Otsikolla "UNESCO ja tiedonvälitys" seminaari keskittyi arvioimaan UNESCO:n roolia tiedonvälityskysymyksissä 1980-luvulla sekä Suomen suhdetta UNESCO:on. Lisäksi keskusteltiin viestinnän ajankohtaisista ongelmista 1980-luvulla.

Liennytyksen lippua liehutti seminaarissa erityisesti päätoimittaja Simopekka Nortamo, joka kertoi UNESCO:n pääjohtajan luvanneen kansainvälisen lehdistöinstituutin IPI:n työryhmälle, että UNESCO hautaa kiistanalaiset pyrkimyksensä mm. journalistien suojelun edistämiseksi. Vielä keväällä 1981 Nortamo oli mukana allekirjoittamassa nk. Talloires'n julistusta, missä läntisen lehdistön edustajat voimakkaasti hyökkäävät UNESCO:a vastaan. Kritiikin kärki on kohdistunut UNESCO:n pyrkimykseen asettaa tiedotusvälineille velvoitteita rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi maailmassa, mitkä molemmat tavoitteet on kirjattu UNESCO:n peruskirjaan.¹

Seminaarin avannut Suomen UNESCO-toimikunnan puheenjohtaja Sakari Kiuru muistutti UNESCO:n roolista kasvatus- ja tiedejärjestönä. Viestintäpoliittinen kiistely on hänen mukaansa

jättänyt varjoonsa nämä perinteisimmät toimialueet, joilla kansainvälinen yhteistyö edelleen jatkuu suotuisasti huolimatta yleisen kansainvälisen ilmapiirin kiristymisestä. Tiedonvälityskysymykset ovat kuitenkin tulleet jäädäkseen UNESCO:on. Merkinä tästä on Kiurun mukaan UNESCO:n organisaation muutos, jolla tiedonvälitysasioille muodostettiin oma osasto UNESCO:ssa. Näin UNESCO:n toimialasta tulee neliosainen ja järjestö on tulevaisuudessa nähtävä paitsi kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestönä myös kommunikaatioalan järjestönä. Tuloksena muutoksesta UNESCO:n nimi muuttunee muotoon UNESCCO.

UNESCO-toimikunnan tiedotusjaoston jäsen Mikko Valtasaari esitteli seminaarille lukuja, joiden perusteella tiedonvälitysasioiden saama huomiota todellakin voidaan pitää ylimitoitettuna. Kommunikaatiosektorin osuus UNESCO:n budjetista kattaa vain 3.3 %. Valtasaaren varsinaisena tehtävänä seminaarissa oli viestinnän kansainvälisen kehitysohjelman esittely. Tämä IPDC:n (International Programme for the Development of Communication) nimellä tunnettu kehitysohjelma luotiin UNESCO:n yleiskokouksessa Pariisissa 1980 länsimaiden aloitteesta. Pyrkimyksenä oli suunnata UNESCO:n viestintäpoliittinen aktiivisuus normatiivisten kysymysten sijasta käytännön viestintäpolitiikkaan.² Tämän vuoden alussa ohjelma on päässyt operatiiviseen vaiheeseen ja ensimmäisten projektien toteutus on alkamassa.

Seminaarin osanottajat asettuivat poikkeuksetta tukemaan IPDC:tä. Mikko Valtasaaren mukaan Suomella on mahdollisuudet aktiiviseen panokseen ohjelman tukemisessa mm. kehittyneen oman viestintäjärjestelmän takia. Lisäksi Suomen kansallinen kulttuuri on nuorta ja resurs-

seiltaan pientä, mikä tilanne yhdistää meitä avustettaviin kehitysmaihin. Valtasaaren mukaan mahdollisuuksiamme heikentää kehitysyhteistyöpolitiikkamme kehittymättömyys. Ulko-ministeriö suhtautuu epäillen multilateraaliisiin projekteihin ja vastustaa uusien kehitysrahastojen luomista. Seminaarissa puhunut UM:n toimistopäällikkö Dieter Witzhoem rinnastikin IPDC:n Maailmanpankkiin ja Kansainväliseen Valuuttarahastoon ja totesi Suomen kantana olleen, ettei uusia rahastoja pitäisi kehitysyhteistyöhön luoda. Myönteistä UM:n mukaan IPDC:ssä on kuitenkin se, että se on luonteeltaan käytännön projekteihin pitäytyvä. UM:n kannasta kertonee myös se, ettei sen kehitysyhteistyömäärärahoista liennyt mitään IPDC:n tukemiseen. Opetusministeriö on sen sijaan myöntänyt IPDC:n alkurahoitukseen 25 000 \$ vuoden 1981 lopulla.

IPDC:n tukemisen lisäksi seminaarissa korostettiin sodan ja rauhan kysymysten sekä tiedonvälityksen yhteyttä. Tampereen Rauhan- ja Konfliktitutkimuslaitoksen johtajan Tapio Variksen mielestä Suomen tulisi UNESCO:ssa keskittyä aseistariisuntainformaation selvittämiseen. YK-liiton pääsihteeri Hilikka Pietilä arvosteli puheenvuorossaan tiedotusvälineiden riippuvuutta sodantekijöiden ajattelutavoista ja vaati tavallisten ihmisten rauhanomaisille näkemyksille enemmän sijaa tiedotusvälineissä.

Seminaariin oli kutsuttu nelisenkymmentä kansalaisjärjestöjen ja yhteisöjen edustajaa. Seminaarin järjestelyistä huolehti UNESCO-toimikunnan tiedotusjaosto, joka valmistele seminaarin pohjalta lausunnon UNESCO:n seuraavasta keskipitkän aikavälin suunnitelmasta vuosille 1984-1989. Seminaarin ohjelmaa ja aineistoa jakaa Suomen UNESCO-toimikunta, osoite: Opetusministeriö, Rauhankatu 4, 00170 HELSINKI 17.

Taisto Hujanen

VIITTEET

¹Seminaarissa jaettiin prof. Kaarle Nordenstrengin Tiedotustutkimuslehdessä julkaistu artikkeli informaatioidon rintamalinjoista (Tiedotustutkimus N:o 1/1982, 3-11). Tässä artikkelis-

sa Nordenstreng korostaa, että tiedonvälityksen vapautta on aina kansainvälisessä oikeudessa käsitelty yhteydessä tiettyihin velvollisuuksiin, joista rauhan ja turvallisuuden edistämisen ovat keskeisiä. Talloires'n julistuksesta hän toteaa, että siitä on tullut osa Reagania hallinnon hyökkäystä YK-järjestelmää vastaan.

²Nordenstreng (sama, 10-11) näkee IPDC:n yhteydessä uuteen kansainväliseen tiedotusjärjestykseen ja tulkitsee sen siten myös normatiivisia tavoitteita sisältäväksi.

Elokuvatiedettä etsimässä

Helsingissä järjestettiin 14.-18.4.82 tähän asti laajin Suomessa pidetty elokuvatutkimusta käsitellyt seminaari teemaan 'Elokuvatiede - mitä se voisi olla?'. Kymmenkunta alan koti- ja ulkomaista asiantuntijaa kävi läpi elokuvatieteen luonnetta, elokuvatutkimuksen eri kohde-alueita, ja seminaarin päätteeksi pidetyssä paneelikeskustelussa kartoitettiin niitä käytännön mahdollisuuksia ja karikkoja, joita elokuvatieteen oppituolin saamisella yliopistoon on kohdattavanaan.

Seminaarin järjestelystä vastasi Helsingin yliopiston yleisen kirjallisuustieteen, teatteritieteen ja estetiikan opiskelijain aineyhdistys Katharsis ry, joka oli jo vuonna 1973 yhdessä Suomen elokuva-arkiston kanssa toteuttamassa vastaavaa suppeampaa tilaisuutta. Tois-taiseksi ovatkin Suomessa huolta kantaneet elokuvan yliopistollisesta syrjinnästä lähinnä aktiivit opiskelijat ja jotkut yksittäiset tutkijat. Vasta aivan viime vuosina, lähinnä tutkimon uudistuksen mukanaan tuomien yleisopintojen herättämänä, on useiden yliopistojen humanistisissa tiedekunnissa ryhdytty hiljaksiin paikkaamaan tätä aukkoa. Suomessa ei elokuvatieteellä ole kuitenkaan vielä omaa oppituolia, puhumattakaan professuurista, jollaisen löytää sekä Kööpenhaminan että Tukholman yliopistoista.

Seminaarin esitelmissä, jotka on tarkoitus myöhemmin julkaista kirjana, käytiin läpi elokuvatieteen yleisiä suuntaviivoja sekä eri tutkimusperinteitä esteettisestä sosiologiseen ja historiallisesta psykologiseen. Kotimaiset esi-